

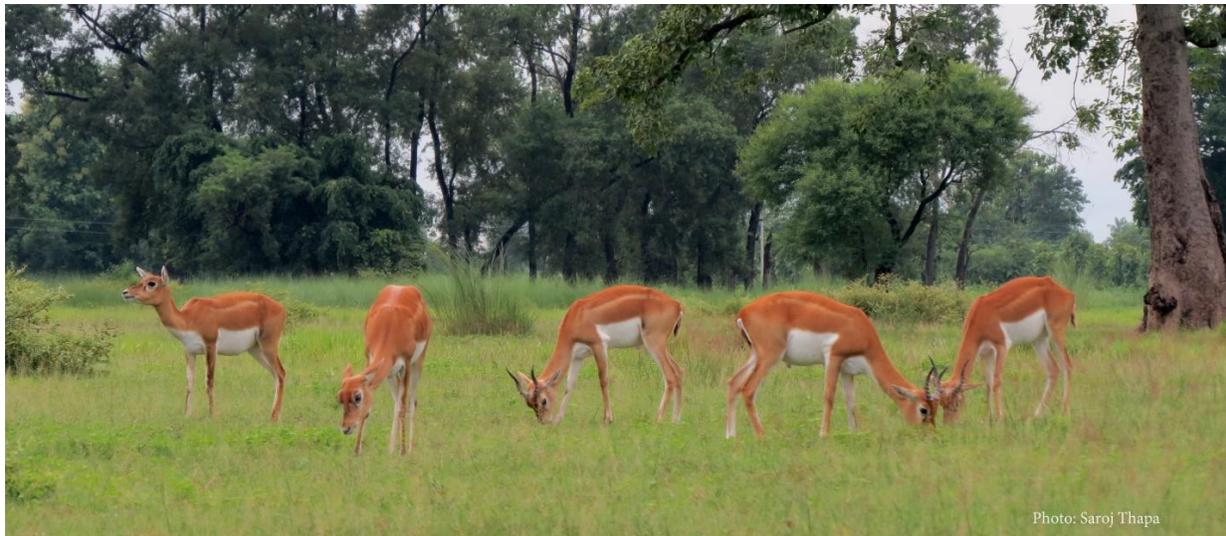
Project Update: September 2018

We prepared questionnaire for the survey, and leaflets, posters and stickers for conservation awareness programme and conducted the second phase of the project in Krishnasaar Conservation Area, Bardia.

Field Survey:

Cumulative impacts of anthropogenic disturbances on Blackbuck

We carried out field data collection for assessing impacts of anthropogenic disturbances of blackbuck for monsoon season in Krishnasaar Conservation Area (*hereafter KrCA*). Data was gathered along the line transects that we created during the first field in summer. Presence evidence of blackbuck (*Antelope cervicapra*) different habitat types and threat-related variables and presence evidence of potential competitors and predators were recorded. At each place of a sighting of an animal, human activities, presence of roads/ road-trails, settlements, movement of vehicles, livestock grazing, fodder and firewood collection, deforestation, fire, and other threats was recorded. Similarly, natural disturbances such as floods, the presence of stray dogs, wild animals including predators (based on the presence signs) were recorded. The proximate variables of each surveyed plots with the household, road/footpath, farmland, water sources, forest, etc. were also recorded.

Questionnaire Survey:

We collected information from the local people living inside and outside the KrCA through a questionnaire survey. A semi-structured questionnaire was asked to households living inside as well as to those living around the KrCA. We selected four sites- one inside the KrCA, and three outside the conservation area (east, west, and north of conservation area) for the questionnaire. The road lies on the south and blackbuck don't go crossing the fences and road to the other side. We collected

information on each household's socioeconomic background, dependencies on the resources of the BCA- including for example how frequently they visit the KrCA, what and when do they collect resources from KrCA, along with population trends of blackbuck, possible reasons of population change since last 30 years, peoples' attitude towards human activities and their impact on wildlife, possible solutions (from local and national level) for minifying negative impacts of anthropogenic and natural disturbances, etc. We distributed leaflets containing important information about Blackbuck and their conservation need to every household during the survey.

Wildlife Conservation Awareness Activities

For Students:

Since students are the decision makers of the future, it is critical that they are made aware of wildlife conservation issues and develop their affection for nature. We visited Schools and college in Gulariya Municipality and conducted School outreach programme among primary, secondary and college students. The first session of the programme consisted of lectures to provide information about global and national scenario of wildlife and their conservation status. The second session explored the knowledge and understanding of students about wildlife of Nepal as well as blackbuck in KrCA. The final session focused on "What can students do to help conserve wildlife". Students and teachers attended the programme. Posters and leaflets were distributed to teachers and students prior to beginning of the programme.

For Local People:

With an aim to provide information on life-history of blackbuck, major anthropogenic and natural pressures, their negative impacts, how this can drive this species to extinction and how local peoples' active participation can help secure a viable blackbuck population, we successfully conducted awareness programme for the local people. The programme concerned on Ecological Conservation, Ecotourism, and Sustainable Management of Blackbuck and its habitat in KrCA. The participants were local people, members of KrCA management committee and KrCA officials. The programme was facilitated by Mr. Saroj Thapa. The participants shared their experiences with blackbuck and KrCA, conservation efforts made so far and many more and also suggested methods for wildlife conservation in KrCA. We distributed posters and leaflets to every participants of the programme.

For Vehicle Driver:

We conducted a major event of awareness campaign for the vehicle drivers to minimise the road kills/injuries of the wild animals including our focal species. The programme was conducted in the bus-park of Gulariya municipality where traffic police, vehicle drivers, helpers, vehicle owners and members of Bus Professional Association, Gulariya attended the programme. We delivered information regarding the global and national scenario of wildlife killing and human casualties brought about by accidents due to wildlife and mentioned how important the role of vehicle drivers is in controlling such accidents. We prioritised the role of vehicle drivers in wildlife conservation and how speed control and alertness during driving can save so many wildlife and human. We distributed posters and leaflets to all participants in the programme. At the end of the programme, traffic police, after sticking sticker to a vehicle, distributed the stickers to all vehicles. 500 stickers were handed over to the Bus Professional Association so that they distribute them to those vehicles that could not participate on the very day.

Leaflets and Poster distribution:

We distributed leaflets and posters to every participant of a awareness programmes, household during questionnaire, Krishnasaar Conservation Area office, Schools, College and other organisation offices including Central Department of Zoology, Tribhuvan University, Kathmandu.

Leaflets and posters in Notice Boards of different offices

Awareness Materials: Leaflets

कृष्णसार संरक्षणका चुनौतिहरू

मासु र सिइका लागी गरिने अवैध सिकार, बासस्थान सिंगुरीदे जानु, ब्यां घाममा बाढी आउनु, बासस्थानमा मिचाहा बोट बिचवा फेल्दिने जानु, मानिस तथा घरपालुवा चौपायाले कृष्णसारको चरिचरण क्षेत्र अतिक्रमिन्त हुनु साथै बासस्थान वरपरका सडकमा तिब्र गतीमा चलान्ने सवारीका कारण हुने दुर्घटना र ध्वनी प्रदूषणले कृष्णसारलाई अति-संकटापन्न अवस्थामा पुऱ्याएको छ। कृष्णसार संरक्षण सम्बन्धि जनचेतनाको काम र पन्थान अध्ययन अनुसन्धानको कमीले पनि यसको संरक्षणमा थप चुनौति थुनजा गरेको छ।

- ३) कृष्णसारको चोरी सिकारी नगर्न, कसैले गरेको याहापायमा नजिकै रहेको संरक्षण क्षेत्रको कार्यालय, प्रहरी चौकी, वनकार्यालय वा पायक पने स्थानको सुरक्षानिकायमा जानकारी गराउने। याद राख्नुहोस् तपाईंको नाम र तपाईंले दिएको जानकारी गोप्य रहने छुन।
- ४) कृष्णसारको बासस्थान क्षेमासिमितगति र हेशिधारी पुर्वक सवारी साधनचलाउने।
- ५) सामुदायीक वनहरुले आफ्नो कांय योजनामा कृष्णसार लगायत अन्य वन्यजन्तु र वातावरण संरक्षण गर्ने कार्ययोजना समावेश गर्ने।
- ६) विद्यालयका अतिरिक्त क्रियाकलाप र पाठ्यक्रममा कृष्णसार लगायत अन्य वन्यजन्तु र वातावरण संरक्षण सम्बन्धि विषयहरु समावेश गर्ने।

तपाईं हाम्रो सानो सहयोगले कृष्णसार लगायत अन्य वन्यजन्तु र वातावरण संरक्षणमा ठुलो भूमिका खेल्नुछ। त्यसैले संरक्षण क्षेत्र, संरक्षणकर्मी, समुदाय, गृहसिकारी सन्ध्या र अनुसन्धानकर्ता विना समन्वयगरि कृष्णसार र समग्र जैविक विविधता संरक्षणमा हतियमालो गरी।

दुर्लभ कृष्णसार र उसको बासस्थान संरक्षणमा हातेमालो गरी

रोचक तथ्य गरुण पुराण अनुसार कृष्णसारको बासस्थान रहेको ठाउँ सम्पन्नताको प्रतिक मानिन्छ।

कृष्णसार संरक्षणको लागि के गर्न सकिन्छ ?

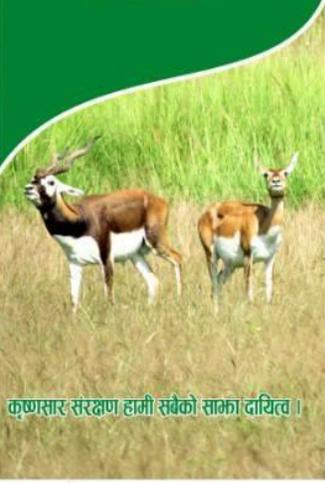
- १) कृष्णसारको बासस्थान रहेको क्षेत्रमा अन्याधिक चरिचरण नियन्त्रण गर्ने।
- २) कृष्णसारको बासस्थानमा हुने आगजनी रोक्न सावधानी अपनाउने।

थप जानकारीको लागि

साना स्तनधारी प्राणी संरक्षण तथा अनुसन्धान फाउण्डेशन
 पोट बटल नं. २०२०, काठमाण्डौं, नेपाल
 फोन नं. ९७७०१०२०६३ (अञ्जल टुर्सेर)
 ईमेल: amar.kwr@gmail.com
 वेब: www.smcrf.org

तथा
कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र, बर्दिया
 अवतरण तथ्य फोन: अञ्जल टुर्सेर

नेपालमा अति संकटापन्न अवस्थामारहेका दुर्लभ कृष्णसार र उसको बासस्थान संरक्षणमा हातेमालो गरी

कृष्णसार संरक्षण हामी सबैको साझा दायित्व।

Rufford कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र बर्दिया

परिचय

कृष्णसार मध्यम आकारको सुन्दर स्तनधारी जनावर हो। इपेरस्युगमा मुरनी बजाउँदै भगवान श्री कृष्णले गाईसँगै कृष्णसारको पनि संरक्षण गरेकाले "कृष्ण स्याहार" भन्दै जाँदा अपभ्रंस भई यसको नामाकरण कृष्णसार भएको भन्ने कथन छ। यसको औसत तौल ३७ देखि ४० के.जि. सम्म हुन्छ। यसको सरदर आयु १५ वर्ष हुन्छ। भाले र पोथीको शरीरको रंग भिन्न हुन्छ। भालेको नौउको दुबैतिर ढाडुदेखि पेटसम्म कानो र पेट सेतो रंगको हुन्छ भने पोथीको जीउको दुबैतिर खैरो र पेटतिर सेतो हुन्छ। भाले कृष्णसारमा डुडुवा धुमेको सिइ (सम्बाई २१ इन्चसम्म) हुन्छन्। कृष्णसार सिकु होचो घाँसे मैदान र नदि तटिय क्षेत्रले तयार पारेको खन्ला, घाँसे मैदानमा बस्न मन पराउँदछ।

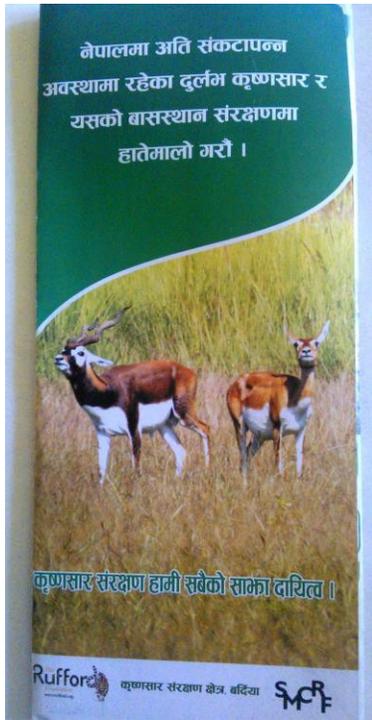
प्रकृतिक वितरण र बासस्थान

कृष्णसार भारतीय उपमहाद्वीपको रैथाने प्रजातिहो। यो एक समयमा उत्तर-पूर्वी भारत बाहेक भारतको ठूलो भूभागमा विचरण गर्थ्यो। हाल भारतको महाराष्ट्र, उडिसा, पंजाब, राजस्थान, हरियाणा, गुजरात, आन्ध्र प्रदेश, तमिलनाडु र कर्नाटक राज्यमा पाईन्छ। यो नेपालमा औलो उन्मुष हुनु भन्दा अघि अर्थात १९६० को दशक अघि तराईको धेरै भागमा पाइन्थ्यो। कृष्णसारको मुख्य बासस्थान बाँके जिल्लाको खजुरा एवं रातीनीदीको किनार भोज भगवानपुर र बर्दिया जिल्लाको मैनापोखर एवं खैरी पण्डितपुर थियो। अहिले नेपालमा प्राकृतिक बासस्थानमा कृष्णसार बर्दिया जिल्लाको खैरापुर क्षेत्रमा मात्र पाईन्छ।

बानी व्यहोरा आसारा

सामान्यतया एउटा भाले कृष्णसारको अगुवाईमा २०-२५ वटा सख्याको समूहमा समथर भूभागमा बसोबास गर्छ। प्रजननकाल सुरु हुँदा भालेहरु आपसमा लड्छन् र जित्ने भालेले ४०-५० वटा पोथीलाई एकैले आफ्नै नियन्त्रणमा राख्ने गर्दछ। पोथीले एक पटकमा एउटा मात्र बच्चा पाउँछ। भर्खरै जन्मिएको बच्चाले माउको दूध खाएपछि हिट्टुन सुरु गर्दछ। एक दिनमा बच्चाले सरदर ६ पटकसम्म दूध खान्छ। दूध खाएपछि करीव १ महीना सम्म अग्लो घाँसमा लुकेर बस्छ। रातको समयमा पनि माउ बच्चा अलगै बस्छ। एक महीना पछि बच्चाले घाँसको मुना खान सुरु गर्दछ। यो अति उराउने र आत्तिने भएकोले सानो दुर्घटनाबाट पनि मर्न गर्दछ। यसको आवाज सानो भएकोले एकपटक समूहबाट छुट्टिसकेपछि फर्किन गाह्रो पर्छ कृष्णसार चरुवा वन्यजन्तु हो। यसलाई दुबो, काँस, बन्सो, कुरो र अन्य कसिलो घाँसे बढी मन पर्छ। यसलाई उमिदै गरेको घाँसे र आगलागि भई सकेपछि आफ्का नयाँ कसिला मनाहह मन पर्छ। कृष्णसारले उमिएको बेला घाँसेहरु चपाउने (उग्राउने) गर्दछ। उग्राउवा प्रत्येक २ सेकेण्डमा ३ पटक चपाउँछ। कहिले काँहि नूतको लागि माटो चाट्ने र खाने गर्दछ। कृष्णसारलाई खानेपानी थोरै मात्रा भएपनि पुग्छ।

Sticker with slogan distributed to vehicles

News Releases: Publication of Project Activities in Hamro Bhawana and Bardiya Times Newspaper

कृष्णसारको संरक्षणका बारेमा विद्यार्थीहरुलाई सचेतना कार्यक्रम

हाको भावना मुसरीया

विरगै दुर्लभ वन्यजन्तु कृष्णसारको संरक्षण तथा संवर्धनका निमित्त कृष्णसार अनुगमन, कृष्णसार संरक्षण तथा अन्य वन्यजन्तुको सूचना र संरक्षणमा लाग्न विद्यार्थीहरुलाई आग्रह गरिएको छ। स्थानीय युवा तथा वन्यजन्तु संरक्षण प्रेमिहरुलाई समुदायमा आधारित कार्यक्रम अन्तर्गत शम्भुशरन माध्यमिक विद्यालय चौरापुर, जानकी आधारभूत विद्यालय लगायत कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रको बारेपरि रहेका विद्यार्थीलाई संरक्षणमा लाग्न आग्रह गरिएको हो।

साना स्तनधारी प्राणी संरक्षण तथा अनुसन्धान फाउन्डेसन smcfr र स्फुई फाउन्डेसन यु के बेलायतको सहयोगमा विद्यार्थीहरुलाई कृष्णसार संरक्षण, सचेतना, विषयबन्धी ज्ञानावरणको अबस्था कृष्णसार बारेपरि पाठ्ये अन्य प्राणी एवं तिनीहरुबाट उत्पत्ती गर्ने मूल्यका विषयमा गृहस्थाका ५ विद्यालय र बबई बहुमुखी क्याम्पसमा कार्यक्रम गरि जानकारी दिइएको

विद्यार्थी जिल्लाको सदरमुकाम मुसरीयाको बैरापुरमा रहेको कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र बरिपरि बसोबास गर्ने स्थानीय युवा, विद्यार्थीहरु कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र कार्यलयका कर्मचारी हरूलाई उक्त वन्यजन्तु कृष्णसारको बसाई बचाई तथा अन्य गतिविधि पढाए पाउने तरिकाका बारेमा जानकारी गराइएको प्राथमिकता अन्तर्गत कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा समयावधिमा जनावर माथी परेको बातावरणीय समाप्समा विद्यार्थीहरुले गर्न सक्ने उपायका बारेमा समते जानकारी

दिइएको बर्दिया संयोजक सरोज थापाले जानकारी दिनुभयो। कृष्णसार बस्ने स्थान कसरी पत्ता लगाउने, हिडेको छुट्टाको पहिचान कसरी गर्ने कृष्णसार कुन कुन जनावर संग बस्छ लगायतका विषयमा जानकारी गराईएको थियो।

२०३३ सालमा ९ ओटा को संख्यामा रहेका कृष्णसार २०४६ सालमा १ सय ७७ पुगेका थिए भने २०५६ सालमा घटेर ५० ओटामा मात्र रहेका थिए। त्यसपछि थप व्यवस्थित रुपमा गणना र संरक्षण गर्न थालिएको छ। २०७० सालमा कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा ३ सय ओटा कृष्णसार पुगेका थिए। हाल कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा ५४ भन्ने १ सय २७ पोथी र २० बच्चा गरी २३ बर्ती ३ पैज

सवारी चालकलाई वन्यजन्तु जोगाउन प्रचारप्रसार सामग्री वितरण

मुसरीया

सावरीसाधनले वन्यजन्तु दुर्घटना निम्त्याउने गरेको भन्ने गार्डी चालकलाई दुर्घटना न्युनिकरणका निमित्त प्रचारप्रसार सामग्री वितरण गरिएको छ। साना स्तनधारी प्राणी संरक्षण तथा अनुसन्धान फाउन्डेसन smcfr र स्फुई फाउन्डेसन यु के ले मुसरीया स्थित बसपार्कमा सावरी चलाउने बर्ती ३ पैज

हाम्रो भावना

वर्ष ९ अंक २७ २०७५ भाद्र ०५ गते मंगलबार

नेपाल स्वास्थ्य प्राविधिक संघ बर्दियाको ८ औं जिल्ला सम्मेलन सम्पन्न

विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य प्राविधिक संघ जिल्ला कार्यलयमा सम्पन्न भएको थियो। जिल्ला स्वास्थ्य प्राविधिक संघको अध्यक्षतामा रहेका प्रा. डा. विद्याकाजी शर्माको अध्यक्षतामा भएको सम्मेलनमा १३ वटा स्वास्थ्य प्राविधिक संघको प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको थियो।

सम्मेलनमा स्वास्थ्य प्राविधिक संघको कार्यलयमा रहेका प्रा. डा. विद्याकाजी शर्माको अध्यक्षतामा रहेको सम्मेलनमा १३ वटा स्वास्थ्य प्राविधिक संघको प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको थियो।

सम्मेलनमा स्वास्थ्य प्राविधिक संघको कार्यलयमा रहेका प्रा. डा. विद्याकाजी शर्माको अध्यक्षतामा रहेको सम्मेलनमा १३ वटा स्वास्थ्य प्राविधिक संघको प्रतिनिधिहरूको सहभागिता रहेको थियो।

सवारी ...

सवारी चालकलाई वन्यजन्तु जोगाउन प्रचारप्रसार सामग्री वितरण गरिएको छ। साना स्तनधारी प्राणी संरक्षण तथा अनुसन्धान फाउन्डेसन smcfr र स्फुई फाउन्डेसन यु के ले मुसरीया स्थित बसपार्कमा सावरी चलाउने बर्ती ३ पैज

कृष्णसारको ...

कृष्णसार संरक्षण क्षेत्रमा ५४ भन्ने १ सय २७ पोथी र २० बच्चा गरी २३ बर्ती ३ पैज

